

A circular green stamp with the word "WIEN" at the top, followed by "12" and "AUSTRIA".

Unus

ԵՐԿՈՒ ՏՄՐԻ

Երկու տարին լրացաւ որմէ հետէ Պոլխ հանգարաւութիւն կը տիրապէս Ամրագջ այդ ժամանակամիջոցին թիւրբերը չկրցին ո՞ւ եւ է պատրուակի խակ գտնել Հայոց գեմ զրգութու համար Եւրոպայի հանրային կարծիքը: Նմանապէս՝ հակառակի ամենավատթար վարչական զրութեան մը՝ այս երկու տարուան մէջ Հայաստան ալ տեղի չանեցաւ ո՞ւ և է շարժում զոր Երլազզը կարող ըլլար շահագործել իր իր ոճրագործութեանցը մեղմացուցիչ պարագաները: Այս կամ այն կողմը հրոսակի մը երեւումն ու աներեւութացումը՝ ո՞ւ եւ է նշանակութենէ զուրկ է: Անհատ մը կամ փոքրաթիւ խումբ մը իրենց գործերով չեն կարող ապստամբական ընդհանուր ծրագրի մը գոյութիւնը հաստատել: Հայ ժողովարքը՝ որուն զաղափարներուն եւ զգացումներուն նշարիտ թարգմանը նաեւ մենք ալ հանդիսացանք այս էջերուն մէջ, 1897 օգոստոսին Պոլխ վիճած յիմարական ողորմելի փորձի մը առթիւ իր ահանելի զայրոյթը պայմենցնելով զոսեց կրկնութիւնը այնպիսի ձեռնարկներու ու բանք ազգային կենսական շահերը մահացու հարուածներով կը վաճանդեն:

Այս երկու տարրուան մէջ հայ ազգը սկսու ինքնինքը
ամփոփել . ու կամաց կամաց կ'ուսումնասիրէ հայկական
ինչպին բան տարրուան պատմութինը , փորձառութեան
թելազրութիւններէն օգտուելու ակնիրեւ ջանքեր ցոյց կու-
տայ , եւ իր ապազան լրջօրէն պատրաստելու համար
պաղարիւնութեամբ խորհելու պէտքը կը զգայ : Հայ ազգը
սակայն զեռ ինքնինքը բոլորովին չէ զտած : Գաղափար-
ներու եւ զգացումներու միտւթեամբ իր վերջնական ուղ-
ղութինը գծելու համար զեռ շատ ատենի կարօտ է : Մի-
ծամեծ յոյսերով ոգեւորուած ակնզէտ կը մնայինք երջան-
կութեան ապազայի մը , ու նմանը չտեսնուած աղջաներու
հանգիստցանք : Քաղաքական գաստիարակութենէ զուրկ ,
ու թիւրբից և Եւրոպայի միացեալ շահերուն զէմ ընդ-
հարումը մաքեն չանցընող մողսկորդ մը բնական էր որ
յանկարծակիի զայսի սասանէր , սահմակէր , ինքնինքը
կորսնցնէր :

Բայց հիմա ա՛լ ինչպինքը կը գտնէ եւ ամէն կողմէ կը սկսին յայտնաբիլ նոր կարծիքներ ու համոզումներ որոնք ատակաւին իրարու կատարելապէս համաձայն շեն, ուստի և զեռ ամբողջամթիւն մը շեն կազմեր, բայց ուշազիք դիտու կը տեսնէ թէ ամէն կարծիք եւ համոզում միօրինակ ձգաւում մը ունին. ու օր մը ամենցն ալ ծեծուերով, զըտ-ուելով պիտի ստեղծեն ապային բաղաբական զադափար-ներու միամթիւն մը :

Գաղափարային միտութենէ մը առաջնորդուելու հարկը
անխուսափելի է։ Դէմերնիս ունինք հակառակորդ մը որ
մէկ զգացումի, մէկ հրամանի համեմատ կը զործէ։ Անք
ունականաբար պիտի յաղթուինք երբ մենէ իւրաքանչիւրը,
անհատաբար կամ նմբավին, զործեն այնպէս խչպէս ի-
րենց հաճայ կը թուի։ Որոշ նպատակի մը համակըու միօ-
րինակ ծրագրի մը զործազրութեամբն է որ պիտի կրնանք
ըրական օգուաներ ձեռք բերել։ Հայ ազգին հիմակաւան
լիճառին մէջ միայն և մի միայն զաղափարային միութեամբ
։ որ հնաբաւոր պիտի ըլլայ որոշ ծրագիր մը պատրաս-
տել և զայն ապահովագրէս զործազրելու միջոցները ստեղ-
ծել։

Այս գաղափարային միութիւնը հաստատ սկզբունքներու եւ համազումներու վրայ հիմնուելով իրնայ մեր ապահով առաջնորդը հանդիսանալու: Դիւրաշահ յաջողութեան մը յորսը ժամանակ առ ժամանակ աշխարհիս բոլոր Հայերը վաղանցուկ խանդավառութեամբ իրարու կը կապէ, ստեղծելով զգացումներու եւ գաղափարներու նոյնութիւն մը, ու ան ատեն ազգին ղեկավարիչները՝ պատրիարք, Շլան թէ յեղափոխական, կը զօրանան, եւ ինքնալիստահումով կը զործեն. բայց երբ յոյսերը շուտով իրականութեան չեն վերածուիր, լքումը կը սկսի. իսկ երբ ձախորդութիւններ կը պատահէն, փախչող փախչողի, խառնաշփութութիւնը կը տիրէ, բանակը ցիրուցան կ'ըլլայ, վասն զի հայ մողովուրդը անխախտելի համազումներով ամրապնդուած չէր:

Վերջին քսան տարուան մէջ հայ ազգը երկու անգամ դադախարի ընդհանուր միութեամբ զօրացաւ, բայց շուտով թուլցաւ:

Սահ-Աթէֆանոսի գաշնապրին ստորագրուած օրէն այլ
եւս ամբողջ Հայութիւնը միաբան էր Ներսէս պատրիար-
քին շարչը : Քանի մը տարի ետքը արդէն բազմաթիւ հա-
կաներսէսականներ, հետեւաբար եւ հայկական խնդրին
մշնամիներ զոյսոթիւն ունին : իսկ երբ 1884ին Ներսէս
պատրիարք վախճանեցաւ, զաղափարի միաբանութիւնն
այլ շատ տկարացաւ, որով համբաւոր թրբասէր եկեղե-

Ղառութեամբ չգոհացան, այլ եւ զոհուեցան։ Ամէն տեսակ թշուառութիւն, տարագրութիւն, աբսոր, բանտ, տանը Ձանիք, կախաղան, բան մը չպակսեցաւ իրենց։ զիմացան ամէն բանի, մարտիրոսացան առանց զանգատի մը, առանց արտօնւնի մը։ Հայկական դատը իրենց արիւնովը սնաւու մեծցաւ, ուստի իրենք ալ առաջին ձախորդութեան առջեւ ձգող փախչողներ չէին կրնար ըլլալ։ Պարզ սիրող ազատականներ չէին, այլ համոզումով գործադուներ։ Այսուէս ահա քսան տարուան մէջ հայ ազգը երկու անգամ միաւ բան դանուեցաւ զաղափարի եւ զգացումի մէջ։ Երկու անգամ ալ միաբանութիւնը չտեսեց։ բայց ամէն մէկ բակատումէն զուրս ժայթթեցան զօրեղները, եւ ասոնք են որ կազմեցին Հայկական դատին զինուորներու զունզը։ Պատերազմը այլ եւս կրնայ շարունակուիլ անվտանգ։

Այդ զունդին մէջ սակայն միութեան ընդհանուր կապ մը չհաստատուեցաւ։ Նկատողութեան շենք առներ ներբին երկպառակութիններ, թշնամութիններ, գաւեր, ո՞չ ալ կանգ կ'առնենք զաւաղիրներու, անբարոյականացեալներու զէմբերուն առջեւ։ Ասսնք ամենքը կարեւորութենէ զուրկ են, ո եւ է կերպով շեն կրնար ներգործել ընդհանուր ուղղութեան վրայ։ Ամէն ատեն եւ ամէն երկրի մէջ, յեղաշփոխութեան թուականի մը ընդհանուր խանգարում կը տիրէ ուր զէջն ու աղէկը իրար կը խանուին։ շատ անգամ զէշերը իրար կը զրկեն, ու աղէկները իրար կը հաւածեն։ Ամենքը կ'առներեւութանան սակայն տիբապետող ընդհանուր ողիին առջեւ։ ինչ որ մահարեր կրնար ըլլալ հայկական դատին ատիկայ գաղափարային միութեան բացակայութինն էր։ այդ միութինը, ինչպէս ըսինք, հետըզնետէ կը հաստատուի։

Հայկական ազատազրութեան գատին աշխատողները
կրնանք երկու զիսաւոր կուսակցութեան բաժնել . Ներօէս
Արժապետեանի զպրոցին պատկանողները, եւ յեղափո-
սականները, առանց նկատողութեան առնելու ներքին
ստորաբաժանումները : Այս երկու կուսակցութիւնները մի-
ևնոյն նպատակին կը ձգտին, բայց տարրեր տարրեր մի-
ոցներով : Եւս սակայն զէմերնիս գտնուող թշնամին մէկ
ուզդութեամբ կ'ընթանայ . մեր բաժանումը մեր տկարա-
ուումն է, և հետեւանըը ոչ թէ միայն ազատական կուսակ-
ուութեանց պարտութիւնը այլ ընդհանուր հայութեան
վերջնական լբումը կ'ըլլայ :

Պատահանուս տառակին եղեգություն է մրացնելու համար:

Սրբավագով առաջի սրբալյօթ է յաղափոխական երա
ու կուսակցութիւններու միջն փոխագարձ համակրանքի
ու յարգանքի արտայայտութիւնը։ Ամերիկա, Պուլկարիա,
զդիպասոս, Եւրոպա գտնուող Արմէնիականներն ու Հըն-
ակեանները իրար ճանչնալու պատեհութիւնը ունենալով,
համոզաւմներու եւ տեսութիւններու փոխանակութեամբ
անդրադարձան թէ հիմնական ո՛ եւ է անհամաձայնու-
թեամբ իրարմէ չեն անջրպետուիք։ Հայրենիքի պէտքեւ-
ուն համար միեւնոյն ըմբռնումները սնին։ Ամենքն ալ-
ուսակցական ո՛ ե նկատում զեր ի վերը դասելով Հա-
ստանի դատը, յուսալի է որ յարաքերութիւններու աւե-
հ սերտ մշակութեամբ օր մը լուրջ համաձայնութեան մը-
անգինքնեց։ Այդ օրը հայ ազգը ինքզինքը շատ տիսփուած
ու գօրացած պիտի զգայ։

Զուտ Ներսէս Վարժապետեանի բազաբական դպրություն պատկան է Արմէնիականներուն, ոչ

մեզի հետ ո' եւ է բանակցութիւն կատարած կամ համա-
ձայնութիւն գոյացուցած են, բայց հեղինակաւոր անձնա-
ւորութիւններու կողմէ յայտնուած գաղափարներ կը հաս-
տատին թէ գոնէ կարգ մը խնդիրներու մէջ մենէ տար-
բեր շեն խորհիր։ Այսպէս միշտ կ'ըղձան որ հայկական
դատին յաջողութեան համար ջանանք Երոպայի առջեւ
լուրջ, բարոյականի տէր մողովուրդ մը ներկայանալ, ու
երբեք մտքէ չանցըննենք Հայաստանի բարեկարգութիւնը
Արքեւրքի մէջ Երոպացիներու կամ երսպական շահերու
վտանգումէն սպասել։ Գիտին թէ մենք հայկական զատին
ծառայութիւն կը մատուցանենք երբ մեր հնութեան ու
հանրածանօթ անունին հեղինակութեամբ կարող կ'ըլ-
լանք Երոպայի գործերուն վրայ ազգող մեծ թերթերը
հայկական զատին ինպաստ տրամադրել։ Մենք յուսալիր
ենք որ մէկ կողմէն Ներսէսականներուն, միւս կողմէն՝
Արքէնիականներուն եւ Հնչակեաններուն միջնեւորիշ շատ
կէտերու մասին գաղափարային միութիւն մը հնտզհետէ
պիտի հաստատուի։

Հայաստանի ժաղովուրդն ալ ինքզինքը կ'ամփափէ. Հա-
շատ դառն փորձառութեամբ սորմեցաւ թէ, ամենքն ալ,
բայց մասնաւրապէս Բարձր Հայքը, որպիսի հակահայ-
կական քաղաքականութեան մը դաւերուն զոհ գացած են. զո-
վասպուրականի եւ շրջականերուն 96 էն 97ի պատա-
հարները ընդհանուր ազգին ծանօթացնելով, Վանեցի ժո-
ղովարտիկ երիտասարդները որոնք միանգամայն լաւ
զրոյներ են, հայկական բոլոր նահանգներուն նշանաւոր
ծառայութիւններ կը մատուցանեն, կը բանան ամենուն
աշխը եւ կը զգուշացնեն արտաքին դաւերու գէմ:

Ընդունինք նաեւ թէ Օրմանեան եւ Տատեան առանց ալիքը կը նպաստեն հայկական զատին յաջողութեանը վահամար դաշտավարի ընդհանուր միութեան մը ստեղծումին։ Այնու անոնք որ կը յուսային թէ Հայոց պատրիարքը իր զա

Ճարպիկութեամբն ու նրբաւառութեամբը, եւ Յարօւթիւն
փաշա իր տաղանդովը եւ հեղինակութեամբը պիտի յա-
ջողին օրինական միջոցներով թիշ շատ բարոքել Հայաս-
տանի վիճակը, այսօր երեք տարուան փարձառութենէ ետ-
քը կը զգան իրենց ինքնախարէութեան որչափութիւնը։
Ասկէ ետքը իրենց համակրանքը պիտի կրնայ երժալ զէպի
անոնց որոնք խելացի միտքը և հզօր ձեռքը իրարու պիտի
ընկերացնեն։

Մեր շուրջը աղեկի զիտելով կը տեսնենց թէ անձնուիւ-
րութեան, տաղանդի եւ զրամի ուժերը ի մի ձուլելով հայ-
քենիքի փրկութեան համար աշխատելու զաղափարը երկու
տարիէ ի վեր կը յառաջանայ, թէեւ յամբընթաց բայց կը
յառաջանայ, ու ամէն մտքերու մէջ կը թափանցէ: Աւ կը
հաւտանք թէ պիտի գայ օր մը որ մէկ հայրենիքի, մէկ
զրօշակի, մէկ բանակի նշանաբանը ընդհանուր հայու-
թեան տուածնորդը պիտի ըլլայ: Այդ օրէն հայ ազգը
փրկուած է:

ԼԱ ՀԵՅՏԱ ԵՏՔԸ

Հայկական խնդրին Եւրոպայի գահինսերուն առջեւ հիմակուան ունեցած կարեւորութեանը վրայ ոչ որոշ գաղափար մը ունի: Եւրոպական մամուլը լուռ է, երբեմն երբեմն հետազրուած տեղեկութիւններէն զատ ուրիշ քան չի տեսնուիր թերթերուն մէջ: Բայց եթէ կը փափարինը ստուգութեան մօտեցող ենթազրութիւններ ընել աշքերնիս Երլարզ գարձնենք: Հո՞ն, թրբական զիւանազիւսութեան նաւապեաը աղէկ դիտէ թէ բաղաբական ի՞նչ հով կը փչէ եւ ո՞ր կողմէն, ու անոր համեմատ ալ նաւուն առաջաստ ները բանալու կամ վար անսելու հրամանները կուտայ: Սալցմանը իր ձեռքին տակը շատ միջոցներ ունի զիւրաւ իմանալու համար գահինսերուն մէջ Հայոց խնդրին նը կոտսմամբ անցած գարձանները: Երբ Համիս ինքզինքը ապահով կը զգայ, օ՞ն յառաջ զարնել, ջարդել, կոտրել, թալլել օրուան բաղաբականութիւնն է, իսկ երբ կ'անդրա-

զառնայ թէ զլիսուն վրայ ամպեր կը հաւաքուին, անմիջա-
պէս գիշատիչ դայլը սոզասկօղ օձի կը փոխուի: Հինգ տա-
րի է հայկական ինվրին զանազան երեսոյթներուն մէջ ա-
մէն օրուան փորձը առ ճշմարտութիւնը հաստատեց:

թաղաղութեան Համաժողովին գումարուելէն ի զեր
Համիտ ա'լ առջի մարզը չէ: Տեսնուա անհանգստութեան
մասնուած է: Ինչէ կը գախնայ. ահա հանելսակը: Այէն
մարդ արդէն առաջուց գիտեր թէ Լա Հէ հաւաքուող զի-
ւանագէտները բնաւ պիտի շխառնուին ո' և է պետութեան
մը ներքին գործերուն: Խմաստասիրութեան բարձր բնա-
գաւառները բնակելով, առանց տղեղ իրականութեան
հետ գործ ունենալու, կը յուսային գլուխ հանել բազա-
ցակրթական մեծ գործ մը: Ինչ և է: Խրենց գումարումնե-
րուն ատենն ալ ո'չ Հայոց ձայնը լսեցին, ո'չ Մակեդո-
նացիներունը, ո'չ Երիտասարդ Թիւրքերունը, ո'չ ալ Բա-
լոնիացիներունը: Արեմն Համիտ պէտք էր ինքզինը ատ
կողմէն կատարեալ ապահովութեան մէջ զգար եւ ճիւա-
զալին ծիծաղով մը ամենուս վրայ ինսգալով, արհամար-

Հական հեղնութեամբ շարունակէր ջարզն ու թալանը: Եւ
սակայն ուրիշ խսդի մը հանգիստաեսները եղանք: Սուլ-
թանը Համաժողովին գումարումին առջի օրէն իսկ վըր-
դովեալ է, տագնապեալ է. Հայոց պատրիարքին հերբ-
մագիր մը կը կորզէ թէ՝ աղատութեան մէջ ապրող հայ
ժողովարը իրաւոնք չունի ձայն բարձրացնել սուրբին ու
հուրին մատնուած իր եղբայրներուն համար: Է՛հ, ժողովը
աւարտեցաւ. Համիտին աշբը լոյս, ոչինչ եղաւ. եւ սա-
կայն իր վրային մը չէ հանգարտած, նորանոր ապահովու-
թիւններ կը փնտոէ: Հայոց պատրիարքին ու վարչապե-
տին հետ գաջնակցութեամբ սուրբ կը գնէ հանգարտ,
վախկոտ վաճառականներու կոկորդին, եւ կը պահանջէ
անոնցմէ յանուն հայ ազգին վաւերացնել Օրմանեանի
գաւաղբութիւնը:

Բայց այս մեքենայութիւններն ալ չեն հանդարտեցըներ Մեծ-Մարդասպանին խոսվութիւնը։ Երբ կ'իմանայ թէ Հայոց պատրիարքարանը, հանրային կարծիքի բռնագատումէն ընկճուած, պիտի պարտաւորուի քայլրիր մը խրկել պալատ, կը կատղի, կը բռնկի, և անմիջապէս իրեն սպասարկու պատրիարքն ու վարչապետը կանչելով անոնց միջոցաւ ձնշում կը բանեցնէ Խառն ժողովին վրայ։ Պատրիարքարանի ամենաչշինչ «խնդրանքներան» գոհաւ-

յում տալու ստապատիր խոստումով մը ես ձգել կուտայ ին
բարիրին տուացումը։ Այս խոստումները որբան որ ալ վա
խարեբայական, կամ մանաւանդ՝ որովհետեւ խարեբա-
յական, տկարութեան մը նշաններն են։

Հայութեած այս թոյլառուութենէն ա՛լ իր զոհերուն սունենքը կը սկսի կրծել, կոտրել ու լափել. հետք մը պիշտողու։ Ու յանկարծ պատուհասին ժամը կը հնչէ եւ նաստան մը, Լիբանան մը, Պուլկացիս մը յարութիւննեն։

Ազատութիւնը հանգարաւնթաց բայց վստահ քալաւ-
սելով յաղթական կը յառաջանայ. իր վերջին հան-
ուանը կրետէն եղաւ. ու հիմա հսնելէ ճամբայ կ'ելլէ
լի Մակեպոնիա, զեպի Հայաստան: Լա Հէյի Համա-
ովին սուլթանը լսեց ազատարար ձայնը, եւ յուզուե-

Երբ Հայկական խնդիրը 1894ին ուժինապէս պայմանական է դառնալիոյ արտաքին գործերու նախարարը Երևանանական ժողովին մէջ յայտարարեց թէ կարելի չէ և առաջ որ Թիւրքիոյ մէջ պարբերաբար այս օրինակ լինալիներ — ինչպէս Սասունինը — տակնուզրայ ընեն ոպան։ գարմանը պէտք է գտնել, Եւրոպայի մարդական զգացումը եւ նիւթական շահերը կը պահանջեն կացութեան վերջ գնել։ Այս յայտարարութենէն ի վերը թիւներ անցան, բայց փորձառութեամբ զիտենը թէ ո՞ւ ընդպիմամարտ շահեր պէտք է հետզիեկ իրարութենան եւ համաձայնութեան կուտան մը պատրաստեն սաղարձ ապահովութեան համար։

Սուլթան Համիտ ճարպիկ շարունակող մը եղաւ ժա-
ռակ վաստկելու ժիւբբական հին քաղաքականութեա-
բայց փոխանակ օգտուելով իրեն ընծայուած զիւ-
թիւններէն՝ երկիրը երսպացի վարչագէններու աշակ-
թեամբ բարեկարդելու, շարունակեց հալածանըի
դարականութիւնը որմէ սպասեց փրկութիւնը: Պատ-
թիւնը կը սորվցնէ թէ ատ կոյր քաղաքականութիւնը
մը չէ օր մը ո՞ւր կը յանդի: Ու հիմա մտատանջութիւ-
առած է սուլթանը:

ԱՊԱԳԱՆ

« Արտէն ու զլիսէն զարնուած վիրաւորն է հայկական իրը . ա'լ անոր տապահաբարը պատրաստեցէք » կը նառնեն յօւսահատութեան բուերը : Տապահաբարը սպրելու փութաջան պիտի չգտնուինք : Պատմութիւնը , ոպայիշ շահերը , հայ ազգին կործառութեամբ ստացած ուժիւնը լաւագոյն տպագալ մը կ'երաշխաւորեն մեզի : Արեւելեան հարցը 19րդ դարուն սկիզբը Երսպայի եւ զրուեցաւ : Դարը կը վերջանայ ու ինչպիքը գետ մարդը միայն կարգագրուած է : Օսմաննեան պետութեան քաւառները նախասահմանեալ են՝ կամ Պուլկարիա , աէ , Լիբանան գառնալ , կամ Կարս , Հէրսէբ-Պոսնիա , լիռոս : Հայկական նահանգները ընդհանուր օրէնքին ստառապիւն չեն կրնար կազմել :

Հայկական եւ մակեպսնական խնդիրներուն մէջ եւրութան մամուլին, խորհրդաբաններուն, կառավարունց լուսվթինը, ու երեք պետութեանց կողմէն սուլթանայլուած բարեացակալութեան նշանները օսմաննեան ուութեան նկատմամբ Եւրոպայի մէկ տարուան աշխագրառութեան յեղաշրջաւմը կառկածել կուտան:

կասկածը հիմնաւոր չէ. կ. Պոլսոյ փրանսական գեու-
ու Պ. Քանոթանի թրբասիրական քաղաքականութիւ-
քացատրոց հեռազգի մը, որ հրատարակուեցաւ անդ-
կան մամուլին մէջ, Եւրոպայի գահին ներուն ներբին
ըց եզական պայմանութեամբ կը պարզէ. Սուլթանը
ասիրելու վարժունքին իրա փոխարինութիւն Հանրապե-
թեան ներկայացուցիչը կը յաջողի տնտեսական բար-
ժիւ առաւելութիւններ ապահովիլ ֆրանսացիներուն :
բանուական կառավարութիւնը, կը գրեն Պալսէն, երկար
են հետամտեցաւ Թիւրքիան բարենորոգումներու ճամ-
պ մէջ մտցնել, որմէ կը յուսար այդ երկրին վերակեն-
ութիւնը. իր բոլոր ջանքերը անբնկծելի ընզիմակրու-
ան զարնուեցան, ուստի այլ եւս յուսահատեցաւ Թիւր-

բիոյ ապագայէն եւ որոշեց հետեւիլ Գիրմանիս օրինակին
ու Ձրանսացիներուն մեծամեծ շահեր առահովել։» Ձը-
րանսայի թիւրքիոյ ցոյց տուած բարեկամութիւնը ժառան-
գորդի մը գուրզուրանին է մահամերձ ազգականին հա-
մար։

Անզիման արգելս 96 Էն ի վեր վերջնապէս յուտահաւածած է Թիւրբիան բարեկարգելով ապրեցնելու հնարաւուրովենէն, ուտափ ինըն ալ ուրիշ բան չի մատածեր բայց եթէ նիւթական բազմազիմի օգուտներ կորզել ի նպաստ Անզիմացիներուն: Թրբամոլ երեսփոխան Աշմէս Պարթէլէթի այս օրերո իզմիր եւ Ալեանիկ՝ ստացած մենաշնորհները վարձատրութիւն են Անզիմ ոչ-հակասուլթանական բաղաբականաթեանը. ու տակաւին ուրիշ մեծամեծ առաւելութիւններ կը յօւսացուին, որոնց մէջ է Պաղտատափ երկաթուղին շինելու արտօնութիւնը:

Գերմանիա արգէն ամէնէն հեռատեսը կղաւ, տարիներու ընթացքին մէջ հաստատամտավեամբ սովորանասիրական բաղաքականութեան հետեւելով իր ձեռքը զրատիւրքիոյ ժառանդութեան վրայ, սոմէն իրեն բաժին մտալու հոգ աւատականութիւնը ատենօք ոչ ոքի մորէն կ'անցնէր:

Միս երեք պետառմիւնները՝ Աւտարիա, Խոտլիս, Ռուսիա, Թիւրքիայ մէջ անտեսական տիրապետութեան չեն հետաձարիք. իրենց ծրագիրները աշխարհակալական են, եւ Հոգ է Արեւելեան խնդրին Էն մեծ կոճուտութիւնը։ Անտարակոյս համաձայնութիւնը պիտի գոյանայ վեց պետութեանց միջեւ, միշտ ի վկաս Թիւրքիայ որ Զինաստանի մանրանկարը կը ներկայացնէ։ Մենք առ այժմ անտեսական շահերու շրջանակին գուրս չենք ելլեր։

Անզլիս, Գերմանիա, Ֆրանսա առեւտրական ընկերութիւն մը կը կազմեն օսմանեան կայսրութիւնը շահագործելու նպատակաւ, երեքն ալ համանման շահեր ունին, մեծամեծ զրադազլուփներ զբած ըլլալով երկրին մէջ։ Այդ շահերը երրեք պիտի չթոյլատրեն որ այդ երեք պետութիւնները Թիւրքիայ առջիւ իրարու հետ պատերազմին, կամ իրենցմէ մէկը սովորանին զէմ պատերազմ հրատարակէ. եւ ո՛չ ալ որիշ ո՛ եւ է պետութեան կը թոյլատրեն այդ պատերազմը։ Ու երբ հարիկը ներկայանայ Ալփրիկեան Տրիպոլիս՝ Խատլիոյ, Մակեդոնիան՝ Աւարիոյ, Հայկական նահանգներէն մէկ երկութը՝ Պատսիոյ թագուլ, անզամահատութիւնը պիտի կատարուի առանց ո՛ եւ է պատերազմական զրծողութեան, ինչպէս Հերուլք-Պասնիա, Կիպրոս, Կրետէ անջատուեցան Թիւրքիայէն։ Տարրական ճշմարտութիւն մըն է թէ տնահսական շահերը խաղաղութեան պէտք ունին բարզաւաճելու համար։

Միենայն ատեն պարզ բայց մեծ ճշմարտութիւն մըն
է թէ երկրի մը բարւոք վարչութիւնը միայն կրնայ զրա-
մալլուինսերուն մեծամեծ հասոյթներ երաշխաւորել։ Թիւր-
քիոյ ծողովուրդները որբան աւելի իսպաղ, հանգիստ, ա-
պահով, բարգաւաճ վիճակ ունենան, օտար զրամագլուխ-
ներն ալ այնքան աւելի բազմառատ արդիւնքներ կ'ար-
տազրեն։ Տնտեսական պահանջումները պիտի պարտաւո-
րեն շահակից երեք պետութիւնները թիւրբիոյ մէջ հետ-
զգհետէ կանոնաւոր վարչութիւն հաստատել։ Օսմանիան
կայսրութիւնը վիճակուած է միջազգային հոկումութեան
ներքիւ զրաւելու. առանց այս պայմանին կարելի չէ որ
Նիրամազլումը ինքզինքը պատհովութեան մէջ զգայ:

Հաստատուած ճշմարտութիւն մըն է թէ Թիւրքիան
կընայ բարեկարգութիւն բայց ոչ երբեք Թրբական վերին
լարչութեամբ։ Միանգամայն կարելի չէ մատրեկուլ թէ
ուղղվանին զերիշշամութիւնը ջնջել հնարաւոր գործ մըն է։
Խնդիր մը որսն լուծումը շա'տ գմուրաբութիւննըու պիտի
առղիտ, բայց պիտի լուծուի։

Թիւրբիոյ այն բոլոր քրիստոնեայ ժողովուրպները ու-
ունից Կրեստոցիներուն պէս աշխարհագրական եւ ազգա-
զրական մենաշնորհեալ առաւելութիւններ չեն վայելեր,
իրնան Լիբանանու կազմակերպութիւնը յուսալաւելի կամ
ուուազ մօտաւոր ապագայի մը մէջ։ Եւրոպական ու թըր-
ական, Քաղաքական ու տնտեսական ալլագան շահերը
նկատումները՝ համաձայնութեան էն հաւանական միջու-
ը Լիբանանի վարչական զրութեան օրինակին մէջ կրնան
ունել։ Երան և հօթը տարի է Լիբանան հանդիսան կ'ապրի։

Սովորանին վեհապետական սկզբունքը՝ յարգուած կը նը-
կատուի, ու երսպական միջամտութիւնը այդ նահանգին
մէջ թէպէտ ազգեցիկ, բայց զլալի չէ. արտաքին երևաց-
թը փրկուած է: Ու Քրիստոնեաներուն կը մնայ իրենց
խելացիութեամբը եւ արիստիթեամբը այդ նպատակին հաս-
նելու միջոցները զիւրացնել:

Եթե կը յայտաբարուի թէ այս ինչ կամ այն ինչ պետականը թիւրբիան բարեկարգելու լոյսը բաղրովին կօրուցնուցած է, կարելի չէ անսուց ձեռնարկիները տեսնելով մտքէ անցընել թէ յուստհատած են թիւրբիոյ ապագային։ Հակառակ պարագային հանդիսատեսներ պիտի համարուե-

ինք յիմարսութեան մը սրտան նմանը երբեք չէ տեսնուած ո՛չ անհատական եւ ընկերակցական առեւտորի աշխարհին մէջ, ո՛չ ալ ո՛ւ եւ է մազպալպի տնտեսական պատմութեան մէջ։ Այդ երեսոյմը պիտի ըլլար՝ տեսնել գրամա-

ալքներ որոնք միլիարներ կը յատկացնեն, իբևոց կառավարութեանց հզօր պաշտպանութեամբը, այնպիսի գործերու համար, այնպիսի երկրի մը մէջ որոնց մօտավուածորուատին ապահովութիւնը ունին: Դրամազգութիւնը որ Եւրոպայի մէջ ամենափոքր շփոթութենէ մը կը վախնայ,

երթայ գահավիմի հողի մը վրայ որ կը տառանի, կը
սարսի, եւ որուն փլուզումին ու անհետացումին վստահ
են նոյն խոկ կառավարութիմները։ Ո՛չ, Երսակայի հա-
մար ուրիշ է Թիւրքիան, ուրիշ է Թիւրքական վարչութիւ-
նը. մէկն յուսահատ են, միւսին վրայ հաստատ հաւատք
ունին, որան ապացոյցն է իրենց միլիարները այդ հողին

վատահելու համարձակութիւննիւն Բայց վարչական գրութիւնը առանց հիմնովին փախելու հողը երբեք ապահովութիւն չ'ընծայեր Դրամազլիսին Թիւբբիոյ ցոյց տուած վըստահութիւնը տեսնելով կրնանք հաստատապէս յուսալթէ Անզիա, Գերմանիա եւ Ֆրանսա ծրագրած են Թիւրքիան իրենց ափերուն մէջ առնել, եւ վարչական փոփունութիւնները ստորինանար մտցնել Մեղի, Հայերուա, կը մնայ բաւական արթուն եւ խելացի զանուիլ որպէս զիշ միայն վատթար վարչութեան մը լուծէն ազատինք, այլ եւ օտարազգի զրամատերներու ութուկներն ալ չըստանանք :

ՎԱԶԱՌԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

կ. Պոլսէն հաղորդեցին թէ Օրմանեան պատրիարք
Խաղիր է կ. Պոլսոյ եւ Պուլիարիոյ թթբահպատակ Հայ
Խաճառականները սափեկ որ Հանրապիր մը ստորագրելով
Խաւերացնեն պատրիարքին Հակահայկական քաղաքակա-
ռութիւնը. Օրմանեան կը յաւսոյ այս միջացով ամրացնել
որ զիրքը որ Լա Հէ զարկած հետազովը ուժինապէս
սախտած է:

Մենք շենք ուզեր ո՛ եւ է կերպով կռուիլ հայ վաճառականներուն դէմ յեղափոխական տեսակէալով։ Զգոյշղած ենք որ պատրուակաւ մը շվամնգուին օսմանեան իշտանութեան առջեւ։ Գիտենք թէ զոհողութիւն ընելու ո՛չ պատմանի ին։ Ա՛յ առ ընառնակի իսկնոր առ սական Բա-

որամազիր ոս, ոչ ալ ըսդումակի իրսոր ալ սակայն թըշ-
ամիին հետ պէտք չէ միաբանին . իրենց ապահովութիւ-
ը չէզմբութեան մէջ կը զանեն : Այն օրը որ մասնալով
բենց այս զիրբը, յանկարծ զործաւնեայ աջակցութիւն կը
ուիրեն հայկական զատին մշնամիներուն, այլ եւս չեն
արոգ խնդրել որ իրենց հանգիստ թողուին : իրենց զէնը
ը ունին որպէս հայկական զատին վեաս հասցնելու կը նկրո-
ւին . մենք աւ ունոք մը ունինք :

Գիտենք թէ պիտի պատասխանեն . « Ի՞նչ կրնանք ընել , ո՞նութեան առջեւ աեզի կուտանք : » Այդ արդարացումը նորունելի չէ : Եթէ բանագատութեան առջեւ համոզում , իդճ , ազգային շահ կը մոռնան , ու թշնամի բանակը անցնին , իրաւունք կուտան մեզի իրենց յայտարարելու թէ աւելի արգար բանաբարութիւն մը կրնալ զիբենք սափել որ ո՛չ համոզում են զոհեն , ո՛չ խիճճերնին , ո՛չ ալ աւելազրեն ազդին զէր : Փարձանքը Օրմանեանն է որ ի

բենց զլուկիւը կը բերէ . ապահովաւթիւննին անկէ թող վիտառն :

Երբ 1894ի գարնան կ. Պոլսոյ բոլոր եկեղեցիները
հրահանդ խրկեցինք պատարագի մէջ չլիշտաակել ուսկ-
տապրութ պատրիարքը, թիւրք ոստիկանութիւնը քռնկե-
ցաւ։ Վահանաները հրաւիրուեցան ոստիկանատունները
և հրաման ստացան ՀՀպատակիլ մեր հրահանդներուն,
այլ իրը հաւատարիմ հպատակներ ոսկթանին, լիշտա-
կել պատրիարքին անսունը, եթէ չեն ուզեր բանտ երթալ,
կամ աբսուր խրկուի։

Քահանաները պատասխանեցին .

— Պատմեցէք մեզի ինչպէս օր կուզէք. սովորանին
անսերուն գոները օր մը կրնան բացուիլ, եւ աքսորէն
վերադարձը միշտ յստալի է, բայց յեղափոխականին զըն-
տակը շիփշտակ սրտերնուա կը բանի:

ԱՍԻԿԱՆԱԿԱՆ ԶՐՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Անցած ամիս կ. Պոլսէն Լանտառնի թերթերուն հաշվարկությաւ թէ յաւնիս Են մինչեւ 30 Պայիս Հարիւր հրգեհ պատահած ըլլալով, ոսկիթանը բնոնութիւն մը հրաժայեց : Ոստիկանական նախարարը տեղեկազրեց թէ յաշնախտիի հրգեհները զիսուածի հետեւանը չեն, այլ կանուամտածեալ սճիրներ են Հալոց կողմէն գործուած :

Առանց վարանելու կրնանքը յայտաբարել թէ ամենու շաբչելի զրպարտանք մըն է զար թիւրբիոյ սատիկանու թիւնը կը բարզէ Հայոց գլխուն։ Թա սըսն նորատակը շատ սկներեն է, — Հայոց ազգային պատիւը արատաւորել Եւ ոսպայի առջեւ։

Ոստիկանութիւնը նախ չէ հաստատած թէ ալդ հըր-
եցները ամենցն ալ կանխամտածեալ չարութեա՞մք տե-
լի կ'աւոնան, եւ եթէ իրօք ոճրագործ ձեզեր կ'այրեն
անհատական սեփականութիւնները, բ'նչ աղիքի կը պատ-
րանին ձերբակալուղները։ Արդ՝ բանի որ հրձիքները
ձերբակալուած չեն, սատիկանութիւնը մ'ակից կը հետեւ-
ընէ թէ անոնք հայ ըլլալու են։ Եւ եթէ հայ իսկ ըլլա՞ն և
Միթէ Թիւրքիոյ բանտերուն մէջ խլամ, յայն, հրեայ հըր-
իգներ պակաս են։ Եւրոպայի մէջ հրձիքներ շե՞ն գտնը-
իր։ Տարակոյս չկայ թէ այսպիսի պարզ մտածութիւն մը
սատիկանութեան նախարարի մը մտքէն կ'անցնի, բայց
առգախ ու նենգամիտ թշնամիները ամէն առիթէ կ'օդ-
ուուին, չեն վարանիր սուտին, զրպարտանքին առջեւ։
Սատիկանութիւնը «Հայոց զործն է» ըսելով կը հասկնայ
Հայ յեղատիսականներու գործը։ Եւ իրաւ թերթերուն
արնուած հեռաղիքները մէկէն ի մէկ ընթերցողին միտքը՛
չափ հոգ կը տանին։

Պէտք չոնինք այլպիսի գարշելի զրավարանքի մը
էմ Հայ յեղափոխութիւնը արդարացնել: Ճշմարիտ յե-
ափօխականները իրենց աղջը շատ կը սիրեն, իրենց գա-
ռը շատ կը յարգեն, եւ իրենց կոչումին որբութեան գի-
ւակցութիւնը ունին, ուստի այլպիսիները բնաւ հասա-
կ ոճրագործութեամբ մը իրենց աղջին եւ հայ Յեղա-
փոխութեան պատիւր չեն վասնզեր:

Թիւրք սոստիկանութիւնը այդ զրպարտանըները յեւ հրելով ուրիշ փափաք մըն ալ ունի, եւ կարող չէ եղած ոյն ծածկել: Պոլսէն գուրս հանել 10,000ի չափ ամուրի այրը, ահա ինչ որ կ'առաջարկէ սոստիկանութիւնը. ասով հայն կարելի է եղեք հրդեհներուն առջել առնել: Այդ իսկ տնօրինութեան մը գործազրութիւնը անկարելի կըր- այ երեւնալ, բայց թիւրք իշխանութիւնը այդ պարագայէն օգտուի գոնէ Հայտառանի Հայերուն Պոլս վերագարձը րգիկելու համար: Կ. Պոլսոյ վաճառականութիւնը չափա- սաց գեղոն է բիւրտ համալիներէն, որոնք 1896 օդասուս և 26ին ջարզուած եւ կամ այդ աղեատուոր օրուան- տաճառաւ Պոլսէն տարագրուած հայ համալիներուն յա- րգեցին: Առեւարական աշխարհը, հայ թէ եւրոպացի, ո փափաքի այդ բարի, աշալութ, պարկիշա Հայոց վե-

բագարձը . ու թիրք իշխանութիւնը կը պատասխանէ . «Ի՞նչ կ'ըսէց , մենց միւս մեացածները , բոլոր ամսարի Հայերը կ'ուզենք զուրս հանել ; ու զուրս ուրիշներ բ բերել կ'ուզեցէ : Հայերը հրձիդներ են , ո՛չ զուրս , ո՛չ ձեր ստացուածքները , ո՛չ ձեր հարսաւութիւնը ապահովութեան մէջ են որպասն ատեն որ Պոլիս Հայաստանցի Հայեր զանաւին : »

ԱՀա զրպարտանքներուն ներբին նպատակը :

ԿԱՐՁԱՄԻՏՆԵՐԸ

Օրմանեան պատրիարքի ջատեան փաշա, որոնք վար-
պես ու խելացի վարչագէտի համբաւ կը վայելէին, իրենց
անհեռատես կարծութեան անհերթի մէկ ապացոյցը
տաւին, նոյն իսկ իրենց պաշտօնավարութեանը առաջին
օրերէն, երբ որոշեցին բռնագրոսիկ միջացներով լուսվեան
դասապարտել կրօնական ժողովին երկու եափսկառոս ան-
դամները որոնք անկախորէն կը յայտնէին իրենց կարծիքը,
որ յաճախ իր հակառակի պատրիարքին եւ վարչապետին
պահանջումներուն։ Օր մը Երլարզէն հրամանադիր մը
հասաւ պատրիարքարան, խոտիւ կշամքելու համար Գր-
իդորիս եւ Վահրամ եպիսկոպոսները որոնք ինչ ինչ
խնդիրներու մէջ կառովարական ահսութեանց հակառա-
կող կարձիքներ յայտնած էին։ Այդ երկու եկեղեցական-
ները սպառնալիքներու առջիւ տեղի չտուին, եւ շարունա-
կեցին իրենց անկախ ընթացքը։ Բայց ընականաբար,
նկատողակի առնելով ժամանակին մէջ յայտնած կար-
ծիքներուն ուղղակի Երլարզ հաղորդուելու զրութիւնը,
պարտասորուեցան աւելի չափաւոր, եւ կարծի է ըստի զի-
ւանագիտական լեզուավ խօսիլ. ուրիշներն ալ չհամար-
ձակեցան ակներեւ կերպով համաձայնիլ յիշեալ եպիս-
կոպոսներուն։ Պատրիարքին ու վարչապետին հակառակող
ընդդիմուգիր կուռակիցութիւնը չախջախուած չէր, բայց
գոնէ շատ կաշկանդուած։ Օրմանեանին ու ջատեանին
ուղածն ալ ուրիշ բան չէր բայց եթէ սանձարձակ ազա-
տաւթիւն որպէս զի սանձուած ստրկութիւննին չլսուն-
գուի։

Սահմանադրութեան գրութեամբ կառավարուսպ ժա-
ղովուրդները համոզուած են թէ պաշտօն լութեան բնգի-
ւագիր գորեղ կուսակցութեան մը գոյսութիւնը Էն լաւագոյն
երաշխաւորութիւնն է երկիր մը խելացի կերպով կառա-
վարելու համար։ Խշխանութեան զլուխ անցնողները կը
ցաւին երբ տեսնեն թէ բնգիւմագիր կուսակցութիւնը շատ
ակարացած է, կամ դրկուած կը մնայ իր հեղինակաւոր
պիտակը։ Ի հարկին նախարարներ իրենք կ'աջակցին
բնգիւմագիրներու բնարութեան։

Պատրիարք ու վարչապետ նոյն խոհ իրենց ապահովութիւնը ընդունեած մէջ փնտակեռ պարաւասր էին։ Ամէն խողիք ժողովին անկախ սրսշումին ձգելով պիտի կրնային նեղ պարագաներու մէջ սուլթանին յաշտարարել թէ «Մենք Բ'նչ կրնանք ընել, Ժողովը ասանկ որոշեց»։ Բայց այսօն իմաստուն բլալու համար պէտք էր բարեյական ունենալ ու պատրիարքարանը բաղդախառն մասն մը նկատել։

Պատրիարքական ու վարչապետական միավետութեան գէմ օրինական ո՛ եւ է ընդդիմուպրութիւն ջախջախելու լիմար մտածութիւնը նոր զիւտ մը չէ. Աշղբանի պատրիարքութեան ժամանակէն մասցած ժառանգութիւն մըն է: Երբ 1891ին կեզրոնական նոր վարչութիւն մը ընտրուեցաւ, Խղմիրլիան եւ Ալէաթձնեան եպիսկոպոսներն ալ կրօնական ժողովին անգամներուն մէջ էին: Ըստուած ժողովականներուն ցուցակը զատական նախարարութեան խրկուեցաւ ի վաւերացում. եւ ահա ցուցակը պատրիարքարուն զարձուցին, երկու եկեղեցականներուն անունը մէջէն ջնջուած: Ի՞նչ ըրած էին այդ երկու եպիսկոպոսները որպէս զի կրօնական ժողովին մէջ իրենց ներկայութիւնը կառավարութեան գէմ զաւագրութեան մը համեմառութիւնները առնէր: Ոչինչ: Միայն թէ Ալմոն պէտք

զիտէր թէ ո՞չ իզմիրչեան, ո՞չ Ալէաթձնեան իրեն հլու ըստ պատարկուները կը գառնան : Ազատօրէն կարծիք պիտի յայտնէին, ազգին իրաւունքները եւ շահերը պիտի պաշտպանէին, օրէնքին յարգանք պիտի բարողէին, ու Ստհմանազրութեան հաւատարիմ պիտի մնային : Սիմոն պէջին դէպի փաշայութիւն վազբին առջեւ պատնէշներ պիտի ըլլային . արգելքը ջնջեց օգտուելով Աշրդեանին թուլութենէն — եթէ մեղսակիցը չէր : Այո՛, իզմիրեան եւ Ալէաթձնեան Սիմոն պէջին դէպի փաշայութեան վազբին առջեւ պատնէշ պիտի կանգնէին, բայց նաև յեղափոխական գնդակի զէմ ալ վահան :

Մագսուտի վարչութեան երկամեալ պաշտօնավարութեան պայմանագրամը լրանալուն, անհնարին էր որ Սահմանագրութեան հաւատարիմ մնացող եպիսկոպոսները յանձնառու բլային շարունակել իրենց պաշտօնը։ Ասըրգեան պատրիարք սր 1893 ին անորազ ինն կը զգարթէ օգտակար է Ազգային ժողով մր գումարել, անկարող էր Սիմոն պէյին ազդեցութենէն տղատիլ. բայց իզմիրեանի եւ Ալէաթճեանի նման հեղինակաւոր եպիսկոպոսները իրեն զօրալիդ ունենալով պիտի կարենար Սահմանագրութիւնը յարգել տալ։ Ազգային ժողովը կը գումարաւէր 93ին, եւ Հնչակեան զնողակը 94ին ապահովաբար Մագսուտի կուրծքին չէր թոշեր, եւ հաւանորէն ոչ ալ Աշրջիկանին. վասն զի պատրիարքը ժողովրդական խորհրդատուներէ շրջապատուած բլլայլով մեծամեծ սիալներ գործելու գերազանցութենէն ազատ մնացած պիտի ըլլար։

Մանկունի վահրամ եւ Յովհաննիսեան Գրիգորիս եպիսկոպոսները այսօր շատ ժողովրդական են. Պոլսոյ մէջ մասնաւորապէս ամէնուն յայր այն է թէ այդ երկու եկեղեցականները պիտի կարենան գոնէ մինչեւ աստիճան մը ազգալին շահները պաշտապանել։

Տատեան Արթին փաշա Մակսուտ Սիմոն պէյի գա-
ղափարներուն ժառանգորդը և զործերուն շարունակողն է :
Ժառանգութեան հաշուեյաբարգարութիւնը սակայն չէ վեր-

ტ ე ბ ე ბ უ ს ტ ე ბ ე ბ ტ ე ბ ე

Եղանակցութեան Եկղոնական Անոնչկը ստացուած հետեւալ Առշիրասոնութիւնները :

Անեղսաւանդրիոյ Հայոկեան մասնամիշողեա, գծին. ողջ
յժեր 3, կ. Մ՛կ. 10, Յ. Փ. 3, Խ. Թոր. 80, Մ-
10, Ա. Մկ. 13, Քառհօ 80, Ֆերիտ 16, Թար-
ու 80, Զարմայր 32, Վոլոր 13, Եկեկ 13, Հո-
գործ 40, Հայրենակից 20, Յակոր 10, Յարուշիւ-
թ 3, Ծառ 3, Բարձր 10, Պատճեն 10, Չափ

<i>U</i>	<i>n</i>	<i>u</i>	<i>p</i>	<i>ü</i>	33
<i>L</i>	<i>h</i>	<i>ü</i>			30
<i>ø</i>	<i>o</i>	<i>P</i>	<i>h</i>	<i>ü</i>	30
<i>ɛ</i>	<i>k</i>	<i>l</i>	<i>p</i>	<i>h</i>	13

Գործարք 4,301 Տր. 74 սկզբ

Հուայրինզվիլի համակիրներին .

	Տողար
Միշտոն Միշտոնեան	2
Եղիսաբար Միսաբեան	1
Մարտիրոս Համամձեան	1
Զաքար Պասմառեան	1
Սիմեոն Պօղոսեան	1
Խաչատրուշ Մուլճեան	1
Գարբրիէլ Մաշխառեան	1
Օհան Թագրեան	1
Սարգիս Մաշխառեան	2

Digitized by srujanika@gmail.com

ԱՐՄԻՉՉԵԼ. Ա. 15 ֆր.
ՍՂՄՄՒՒԹԵԼ. Մ. 2. 14 շիլլեր 3 րեալ.

ՀԱՅՐԵՆ

Հայ բանուարկեալները արձակելու համար սուրբաւ նիւթեալնեան կատարիարքին տրուած խոսութեալներուն զոր-ժապարչեան հայուապատրաստութիւնները կը տևանուին : Պոշիս Հայոց ձերբակալութիւնները ոչ միայն անընդհատ շարունակութեամբ առաջ կը տարուին, այլ էշ կը բազմա-պատկուին : Սուրբաւնին գահակալութեան տարեդարձը մօս է, 1931 օգոստոս . այդ օրը հաւանական է որ սուր-բաւը իր խոսութեալ կատարէ, ասկէ անկի ժողովուած էշ մեկ ամսուան մեջ բանու նետուած խեցերը արձակել տալով . անդին Մուռատաները, Արխանեանները շղբանե-րու մեջ կը փոտին, ոչ եկեղեցականները իրենց արտ-րակարդ կը տառապին ժամբ հիշանդրութեամբ :

— «Թայմզ»ին կը հեռագրեն քե Ախլիկիոյ կարողիկուսին ընտրութիւնը արտօնող իրատեն Երշտղղէն Դուռը հաղորդուեր է։ Յայտնի է քե կառավարական եպիսկոպոսութեան մեջ՝ մասնաւորապէս Մեսրոպ և յակովոս Առքիանեանը ընտրական ձեռակերպութեամբ մը կարողիկոս նշանակելոց հրաւան կայ:

ՆՈՐ ԿԵՆԱՆՔ

	<i>Տուլար</i>	<i>Ահեղ</i>
<i>Պարբես</i>	95	
<i>Լորեն</i>	312	21
<i>Բարդիստեն</i>	179	
<i>Շարքառանձ</i>	113	
<i>Եխու-Եղորը</i>	80	
<i>Մէլիս</i>	100	
<i>Հնայթընկալի</i>	63	
<i>Լոլել</i>	60	30
<i>Թիզպոչըլ</i>	33	
<i>Ռարբը</i>	50	
<i>Չելսի</i>	30	
<i>Մանչեսթ</i>	34	

ՄԵՐ ԿՈՐ ՀԱՊՑԵՆ Ի

L. FRANK.

32, CHESTERTON ROAD,

(ENGLAND)

LONDON, W.

ՏՊԱՐԱՆ ՀՆՉ. ԱԶԴ. ՅԵԼ. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ